

NASEC

НАЦИОНАЛЬНЫЙ АГРАРНЫЙ
НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ЦЕНТР

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ
МИНИСТРЛІГІ

Ы. ЖАҚАЕВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
КҮРІШ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМИ-
ӘРТІЛІК МЕНТОРЛЫҚ

ҚЫЗЫЛОРДА БІЛІМ ТАРАТУ ОРТАЛЫҒЫ
ЦЕНТР РАСПРОСТРАНЕНИЯ ЗНАНИЙ

ЖҮРГІЗІЛГЕН КЕҢЕСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

тақырыбы: «Қой шаруашылығының өнімдерін өндіру және мал басын
көбейту инновациялық технологиялары»

«Мал шаруашылығы» бағыты бойынша

Өткізу күні: «04» желтоқсан 2025 жыл

Кеңес беру өткізілген орын: Қызылорда облысы, Сырдария ауданы,
Қоғалыкөл ауылдық округі, «Айтбай» ШҚ

Кәсіптік кеңес беруші, мал дәрігерлік
ғылымдарының кандидаты С.А.Кенжебаев

Ы.Жақаев атындағы Қазақ күріш шаруашылығы ҒЗИ ЖШС

Басқарма Төрағасы

Тәуіпбаев С.Т.

Қызылорда аймағында қой етін өндірудің инновациялық технологиялары

1) Кеңес беруді қажет ететін проблема немесе проблемалар шоғыры

Қызылорда облысының басым бөлігі шөл және шөлейт аймаққа жататындықтан, қой шаруашылығы негізінен жайып бағу тәсілімен жүргізіледі. Бұл жағдай мал басының қарқынды өсуіне, тірілей салмағының артуына және қой етін өндіру көлемін ұлғайтуға кері әсерін тигізіп отыр. Бұрынғы жылдары сүт-жемдік қосындыларды (сыворотка) ғылыми негізсіз қолдану салдарынан қой малының ұсақталуы, өнімділік пен тірілей салмақтың төмендеуі орын алған.

Меншік түрлерінің өзгеруіне байланысты қой өнімдерін – төл, жүн және ет өндіру көлемін арттыру бүгінгі таңда өзекті мәселе болып отыр. Сырдария ауданы Қоғалыкөл ауылдық округіндегі «Айтбай» шаруа қожалығында қой басын сапалы көбейту, тірілей салмақ пен сойыс шығымын арттыру, асыл тұқымды мал үлесін көбейту және өндірістік үдерістерді ғылыми негізде ұйымдастыру қажеттілігі туындауда.

2) Көрсетілген мәселені немесе проблемалар шоғырын шешу бойынша сарапшы ұсынымдары

Аталған мәселелерді шешу мақсатында сарапшы тарапынан келесі ғылыми негізделген ұсынымдар берілді:

- қой тұқымын асылдандыру бағытында бонитировкалау жұмыстарын жүйелі жүргізіп, II және I класты мал үлесін арттыру;
- жылына екі рет аналық саулықтар мен аталық қошқарларды селекциялық сынақтан өткізу арқылы генетикалық әлеуеті жоғары мал басын іріктеу;
- 7–8 айлық қозылардың тірілей салмағын арттыру үшін қарқынды бордақылау технологияларын енгізу және салмаққа сәйкес рациондар құру;
- күйек науқанына дайындық барысында саулықтарды ветеринариялық байқаудан өткізу, қолдан ұрықтандыру технологияларын өндіріске енгізу;
- көктемгі төлдету науқанында төл есебін нақты жүргізу, 5–6 айлық ұрғашы қозыларды бонитировкалау арқылы асыл тұқымдық қорға қалдыру;
- «Айтбай» ШҚ мен Ы.Жақаев атындағы Қазақ күріш шаруашылығы ҒЗИ-ның мал шаруашылығы бөлімі арасында селекциялық жұмыстарды өндіріске енгізу жөнінде келісім-шарт жасау.

3) Сарапшы ұсынымдарын енгізу нәтижесінде күтілетін әсер (сандық көрсеткіштермен)

Ұсынылған шараларды толық енгізу нәтижесінде келесі көрсеткіштерге қол жеткізу күтіледі:

- қойдың тірілей салмағы орта есеппен 21–23%-ға артып, 97–110 кг деңгейіне жетеді;
- 7–8 айлық қозылардың сойыс салмағы 27–32 кг дейін ұлғаяды;
- әрбір 100 саулықтан алынатын қозы саны 95–101 бас деңгейінде тұрақтанады;
- асыл тұқымды I және II класты мал үлесі 15–20%-ға артады;
- қой етін өндіру көлемі 20–25%-ға ұлғаяды, өнімнің өзіндік құны төмендейді;

- шаруашылықтың жалпы экономикалық тиімділігі артып, таза пайда көлемі 1,2–1,3 есеге өседі.

Нәтижесінде «Айтбай» шаруа қожалығы Қызылорда аймағында қой етін өндірудің инновациялық, ғылыми негізделген және экономикалық тұрғыдан тиімді үлгісін қалыптастыруға нақты мүмкіндік алады.

